MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF TONIO MALLIA

Seduta tad-19 ta' Ottubru, 2007

Citazzjoni Numru. 765/2001/1

Isabelle u Norman konjugi Borg, illum legalment separati u t-tifel taghhom Lukan Borg, bhala werrieta tal-mejjet Jody Borg

vs

Robert Galea u George Serracino

Il-Qorti:

Rat ic-citazzjoni ppresentata mill-atturi fit-3 ta` Mejju, 2001, li in forza taghha, wara li ppremettew illi:

Fit-3 ta` Mejju, 1997, filwaqt illi Jody Borg kien riekeb fuq mutur numru ta` registrazzjoni CAG 196 fi Vjal l-21 ta` Settembru, Naxxar, misjuq minn Lukan Borg, l-istess mutur safa` milqut minn mutur iehor numru ta`

registrazzjoni FAH 493 proprjeta` tal-konvenut George Serracino, misjuq mill-konvenut Robert Galea;

B`rizultat ta` dan l-incident Jody Borg tilef hajtu;

L-atturi huma l-werrieta ta` Jody Borg;

Dan l-incident gara` unikament minhabba negligenza, traskuragni u inadempjenza tar-regolamenti tat-traffiku da part ital-konvenut Robert Galea;

Il-konvenut George Serracino halla l-konvenut Robert Galea isuq il-mutur FAH 493, allavolja dan kien inxurjat fuq isem George Serracino, u ghalhekk l-istess konvenut George Serracino ghandu jwiegeb ukoll ghad-danni kagonati b`rizultat tas-sewqan tal-mutur li hu messu ha hsieb li hadd iehor ma jsuqu;

Ghalkemm il-konvenuti gew interpellati jersqu ghall-likwidazzjoni w hlas tad-danni sofferti, huma baqghu inadempjenti.

Talbu lill-konvenuti jew minn minghhom jghidu ghaliex din l-Onorabbli Qorti m`ghandhiex:

1. Tiddikjara illi l-konvenut Robert Galea huwa responsabbli tal-incident li sehh fit-3 ta` Mejju, 1997, fejn tilef hajtu tragikament Jody Borg, meta l-mutur GAG 196 li fuqu kien riekeb bhala passiggier, fi Triq 21 ta` Settembru, Naxxar, safa` milqut mill-mutur FAH 493 misjuq mill-konvenut Robert Galea, u dana minhabba negligenza, traskuragni u inadempjenza tar-regolamenti tat-traffiku da part ital-konvenut Robert Galea;

2. Tiddikjara illi l-konvenut George Serracino huwa responsabbli in solidum mal-konvenut Robert Galea, in kwantu bhala proprjetarju tal-mutur FAH 493 li kien assigurat biss fuq ismu, ma messux halla lill-konvenut Robert Galea isuq l-istess mutur;

3. Tillikwida d-danni sofferti mill-atturi bhala werrieta ta` Jody Borg, b`rizultat ta` dan l-incident fuq imsemmi fejn Jody Borg tilef hajtu tragikament;

4. Tikkundanna lill-konvenuti in solidum bejniethom, jew minn minnhom ihallsu lill-atturi d-danni li jigu hekk likwidati.

Bl-ispejjez kontra l-konvenuti li minn issa huma ngunti in subizzjoni.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenut George Serracino li in forza taghha eccepixxa illi:

1. Preliminarjament it-talbiet attrici huma preskritti ghat-tenur ta` l-Artikolu 2154 tal-Kap. 16 in kwantu dawn jirreferu ghall-eccipjenti.

2. It-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt in kwantu dawn huma diretti fil-konfront ta` l-eccipjenti, u dan peress li huwa ma kellu ebda responsabbilita` ghall-akkadut u ma kkawza ebda danni lill-atturi.

3. Minghajr pregudizzju ghall-premess u f`kull kaz, fl-eventwalita` biss li l-Qorti ssib htija m`hemmx lok ghall-kundanna *in solidum* mal-konvenut l-iehor.

4. Minghajr pregudizzju ghall-premess u f`kull kaz, l-eccipjent qieghed jikkontesta d-danni li l-atturi qeghdin jallegaw li sofrew.

Bl-ispejjez kontra l-atturi li huma minn issa ngunti in subizzjoni.

Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-digriet ta` din il-Qorti tat-8 ta` Mejju, 2002, li in forza tieghu gie dikjarat li n-notifika tal-att tac-citazzjoni li tidher li saret lil Robert Galea ma tiswiex;

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet ta` Robert Galea li in forza taghha eccepixxa illi:

1. Preliminarjament l-irritwalita` tac-citazzjoni stante li fid-dikjarazzjoni mhemmx indikat minn halifha;

2. Preliminarjament wkoll u minghajr pregudizzju ghal premess l-atturi ghandhom jippruvaw it-titolu taghhom;

3. Minghajr pregudizzju ghal premess t-talbiet tal-atturi in kwantu diretti kontra l-eccipjenti huma nfondati fil-fatt u ffid-dritt u ghandhom jigu respinti stante illi l-eccipjenti ma kienx responsabbli ghall-incident fejn tragikament tilef hajtu Jody Borg, u dan stante illi l-incident de quo ma sehhx minhabba imprudenza, negligenza u inadempjenza tar-regolamenti tat-traffiku da parti tal-eccipjenti, u dan kif jigi ppruvat ahjar waqt l-andament tal-kawza, u ghalhekk d-danni pretisi mill-atturi u d-domandi tal-atturi ghandhom jigu michuda bl-ispejjez.

Salv eccezzjonijiet ulterjuri premessi mill-ligi.

Rat id-dikjarazzjoni guramentata relattiva;

Semghet il-provi li ressqu l-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti ezebiti;

Semghet lid-difensuri tal-partijiet;

Rat in-noti tal-osservazzjonijiet li gew ipprezentati;

Rat li l-kawza thalliet ghal lum ghas-sentenza;

Ikkunsidrat;

Qabel xejn, il-Qorti tiddeciedi li l-ewwel eccezzjoni tal-konvenut Robert Galea mhiex misthoqqa, peress li, kuntrarjament ghal dak allegat, mill-atti tal-kawza jirrizulta car li d-dikjarazzjoni annessa mac-citazzjoni giet mahlufa, kif titlob il-ligi, min wiehed mill-atturi, u cioe`, minn Lukan Borg.

Illi l-mejjet Jody Borg kien riekeb pilion fuq il-mutur numru CAG 196 misjuq min huh Lukan Borg. Fit-3 ta` Mejju, 1997, kien ltaqghu ma` hbieb taghhom, iz-zewg konvenuti, li kienu qed issuqu zewg muturi ohra: il-konvenut Robert Galea kien qed isuq mutur FAM 493, proprjeta` ta` George Serracino, waqt li l-istess George Serracino kien qed isuq mutur iehor tieghu. L-erba` guvintur marru flimkien l-iskola ta` San Anton biex jigbru uniformi ghal Jody Borg, u l-incident sehh waqt li kienu gejjin lura mill-iskola fi Vjal 21 ta` Settembru, Naxxar. L-incident sehh ghal habta tat-3.30pm waqt li l-muturi kienu qed jinstaqu fid-direzzjoni tan-Naxxar.

Dwar id-dinamika tal-incident, jidher li l-muturi, waqt li kienu fit-triq fejn sehh l-incident, kienu qed jinstaqu in single file: quddiem kien hemm il-mutur ta` Lukan u Jody Borg, wara il-mutur misjuq minn Robert Galea, u fl-ahhar nett kien hemm il-mutur misjuq minn George Serracino. F`moment minnhom, George Serracino qala` minn wara nett, qabez iz-zewg muturi li kellu quddiemu, u telaq ‘l quddiem. Meta ra hekk, Robert Galea, saq il-mutur tieghu ghal hdejn dak ta` Lukan u Jody, b`mod li dawn iz-zewg muturi gew isuqu *abrest* xulxin. Mill-faccata feccet karozza tat-tip Cortina numru D3381, misjuqa minn Saviour Sciberras, u Robert Galea, li kien qed isuq fuq il-lemin ta` Lukan Borg, cioe` fuq in-naha vicin il-linja tan-nofs tal-Vjal, induna li, bil-karozzi pparkjati z-zewg nahat tat-triq u hu f`dik il-pozizzjoni, tal-Cortina ma kienx se jkollu spazju minn fejn jghaddi. Dan Robert Galea, allura, ghafas il-break biex jerga` jaqa` lura u jigi wara l-mutur misjuq minn Lukan Borg. Ir-rota ta` quddiem tal-mutur tieghu bblokkjat u l-mutur iddajvja. Il-mutur misjuq minn Robert Galea tkaxkar, u laqat il-Cortina u l-mutur ta` Lukan Borg (ma jirrizultax car liema minn dawn il-vetturi ntlaqtek l-ewwel). Il-mutur li fuqu kien hemm l-ahwa Lukan u Jody Borg inqaleb, tkaxkar u spicca taht karozza numru V-3351 (ta` certu Mario Riviera) li kienet ipparkjata fit-triq, l-istess naha u ftit ‘l quddiem minn fejn kienu qed jinstaqu t-tlett muturi. Ir-*resting point* tal-mutur misjuq minn Robert Galea kien wara l-mutur misjuq minn Lukan Borg. Is-sewwieqa kollha kellhom helmetx fuq rashom. Wara l-incident, kemm Robert Galea kif ukoll Lukan Borg

ma irrizultax li kellhom griehi ta` natura gravi, waqt li Jody Borg miet. Robert Galea u Lukan Borg kellhom il-helmet intatt, waqt li dak ta` Jody inkisser bl-impatt; jidher li l-*helmet* ta` Jody Borg kellha cracks qabel l-incident, wiehed fil-*mouth piece* u zewg cracks fuq ir-ras. Jody Borg tilef hajtu fl-incident b`rizultat ta` *head injuries* li sofra b`dak l-incident.

Dwar din id-diskrezzjoni ta` kif gara l-incident, ftit jew wisq, hemm qbil bejn il-partijiet, pero`, hemm divergenza fuq dettall importanti. Fil-waqt li Robert Galea jghid, kif fuq indikat, li hu saq biex jigi biswit il-mutur ta` Lukan Borg, Saviour Sciberras, id-driver tal-Cortina li kien gej minn naha l-ohra tat-triq stqarr li l-impressjoni tieghu kienet li Robert Galea, f`hin minnhom, biddel il-gear u accellera biex jissorpassa l-mutur ta` quddiemu. Skond dan ix-xhud, kif Galea hareg minn wara l-mutur ta` quddiemu, ra r-rota tieghu tperper, u l-mutur skidja. Skond dan ix-xhud, il-mutur ta` Robert Galea skidja ghal gol karozza tieghu, u wara marret lura u qalbet il-mutur ta` Lukan Borg.

Lukan Borg, minn naha tieghu, jghid li, f`hin minnhom, sema` mutur jaccellera warajh, u kif dawwar rasu, ra l-mutur misjuq minn Robert Galea jitkaxkar ghall-fuqu. Dan Lukan Borg baqa` jsuq fid-dritt, izda l-mutur ta` Galea kien waqa` catt ma` l-art u qaleb il-mutur li fuqu kienu Lukan u Jody Borg.

Din il-Qorti tahseb li, fil-fatt, Robert Galea kien qed jittenta jissorpassa lil Lukan Borg biex jilhaq lil George Serracino. Dan Serracino kien l-ahhar wiehed fil-linja, u meta waslu f`dak il-Vjal, li hi triq pjuttost dritta u twila, qabez it-tnejn l-ohra u harab `il quddiem. Wisq probabbli, dak li gara hu li Robert Galea thajjar minnu, biddel il-gear u accellera biex jaghmel bhal George Serracino. Ta` zaghzugh li kien, ma deherlux li kien sew li min kien qed isuq l-ahhar spicca l-ewwel, u accellera biex jilhaq, jew sahansitra, jissupera, lill-siehbu! Dan hu agir irresponsabbli, traskurat u perikoluz ghall-ahhar. Il-fatt li siehbu harab ‘l quddiem, ma kellux jinducih biex hu wkoll jahrab ‘l quddiem. Inoltre, il-fatt li Serracino irnexxielu jaghmel dik il-manuvra bla konsegwenzi serji, ma jfissirx li hu wkoll kien se jehlisha.

Id-driver tal-Cortina qal li hu ra lil Robert Galea gej ghal fuqu, u, allura, bl-istess mod dan Robert Galea kellu jara dik il-karozza gejja mid-direzzjoni opposta u kellu joqghod lura u mhux jipprova jaghmel manuvra ta` surpass bl-ghama. Hu ra lill-siehbu George Serracino jissorpassa bla problemi, u deherlu li hu seta` jaghmel l-istess, minghajr ma qis jekk, fil-frattemp, is-sitwazzjoni fit-triq kienetx nbidlet.

Din il-Qorti tikkonsidra li anke jekk l-incident sehh kif deskritt minn Robert Galea, huwa xorta dan li ghandu jinstab responsabbli ghall-incident. Mhux biss mix-xhieda ta` Saviour Sciberras jirrizulta li dan kien qed isuq bi speed qawwi, izda fuq kollox ma kellux isuq abrest mutur iehor. Muturi, bhala vetturi ohra, ghandhom fi triq ta` karreggjata wahda f`kull direzzjoni, jsuqu wara xulxin, u l-Qorti tqies li hu imprudenti u negligenti li mutur jinstaq biswit iehor. Muturi li jinstaqu ma` genb xulxin xhux biss qed jokkupaw spazju fi triq aktar milli hu mehtieg, izda ipoggu lilhom infushom f`periklu peress li jekk wiehed minnhom jiddevja xi ftit mir-rotta tieghu, hu facli li jidhol fl-iehor. Il-konvenut Robert Galea pogga lilu nnifsu isuq kwazi *on the crown of the road*; kien qed jara li kien hemm karozzi pparkjati z-zewg nahat tat-triq, u bil-pozizzjoni li ha, naqqas drastikament u inutilment il-korsija tal-vetturi gejjin mid-direzzjoni l-ohra.

Fil-fehma tal-Qorti, taht ebda cirkustanza m`ghandu mutur jinstaq ma` genb iehor (hlief f`okkazzjonijiet ufficcjali meta muturi misjuqa minn Pulizija jkunu skorta ma dinjitarju), u l-fatt li Robert Galea pogga lilu nnifsu f`dik il-pozizzjoni hija indikazzjoni *res ipsa loquitur* ta` htija, ahseb u ara, f`dan il-kaz, meta is-sewqan ikun b`certa velocita` u dak li jkun jiehu posizzjoni vicin *the crown of the road*. Min isuq mutur vicin iehor ikun qed ipoggi lilu nnifsu f`pozizzjoni li, jekk jinqala` xi haga fil-mutur jew ikollu jirreagixxi b`mod immedjat ghal xi haga, jaghmel hsara lis-sewwieq tal-mutur l-iehor, u, ghalhekk, hu sewqan imprudenti u perikoluz.

Din il-Qorti, ma ssib ebda kontributorjeta` ghall-incident fis-sewqan ta` George Serracino u / jew ta` Lukan Borg.

Ta` l-ewwel, veru tkessah meta zied l-ispeed u issupera zewg muturi li kienu quddiemu, pero`, ma kienx hu l-kawza diretta u immedjata tal-incident. Lukan Borg, min naha tieghu, kien qed isuq ghad-dritt u zamm dik ir-rotta, u ma kienx hu li instiga lill-ohrajn jissuperawh, u lanqas ma kien hu li stieden lil Robert Galea jigi jsuq ma` genbu. Hu kien fuq in-naha tajba fit-triq, isuq f`pozizzjoni prudenti fil-karreggjata tieghu, u ma jahtix ghall-incident li fih miet huh.

Din il-Qorti, ghal konkluzzjoni milhuqa minn a, hi komfortata mill-fatt li meta Robert Galea tressaq quddiem il-Qorti Kriminali akkuzat li, bis-sewqan traskurat u perikoluz tieghu, ikkawza l-mewt ta` Jody Borg, dik il-Qorti b`decizjoni tas-7 ta` Jannar, 2005, sabitu hati tal-akkuzi dedotti kontrih, u dan avvolja l-piz tal-prova mixhud fuq il-prosekuzzjoni f`kawza kriminali huwa aktar tqil milli dak mixhut fuq attur f`kawza civili.

Din il-Qorti, qieset il-provi b`mod indipendenti kif inhu dovoruz ghaliha, u tasal ghall-konkluzzjoni li l-incident in kwistjoni sehh unikament rizultat tas-sewqan negligenti u perikoluz tal-konvenut Robert Galea.

Il-konvenut Robert Galea, fid-depozizzjoni tieghu, allega li l-*helmet* ta` Jody Borg kien ikkrakjat qabel l-incident, u dan miet peress li l-*helmet* tfarak mal-habta. Hu jindika li, fil-fatt, la hu u lanqas Lukan Borg ma sofrew griehi peress li huma, li wkoll tkaxkru meta inqalbu l-muturi li kienu qed isuqu, baqghu bil-*helmet* intatt. Din il-Qorti tara pero`, li anke jekk Jody Borg, kellu *helmet* bil-cracks, kien Robert Galea li poggieh f`sitwazzjoni fejn kellu jiddependi fuq il-*helmet*. Il-fatt ta` *helmet* mhux regolamentari setghet tesponi lil Jody Borg ghal xi passi kriminali kontra tieghu, pero`, mhux dik ic-cirkustanza li waslet ghall-incident. Persuna li tpoggi lil haddiehor f`pozizzjoni ta` periklu, ma tistax tezimi ruhha mir-responsabbilita` billi tallega li dak il-haddiehor, ma kienx ippreparat ghall-agir negligenti ta` dik il-persuna! Jody Borg seta` ha riskju meta rikeb mutur b`*helmet* ikkrekjat, pero`, dan ir-riskju jghodd ghall-agir tieghu stess u mhux fil-konfront ta` agir ta` terzi.

Oltre dan ma giex muri li Jody Borg ma kienx imut xorta wahda anke kieke kellu *helmet* bla cracks. Kull minn jaqa` minn fuq mutur mhux necessarjament jiehu daqqa fl-istess post u bl-istess mod. Ma giex muri li Robert Galea u Lukan Bog habtu rashom bl-istess qawwa, bl-istess mod u fl-istess post bhal Jody Borg. Fi kliem iehor, ma giex eskluz li bid-daqqa li ha Jody Borg u l-mod li hada, huwa xorta wahda kien imur fl-incident anke kieku kellu *helmet* bla cracks. Kwindi, l-fattur tal-allegat cracks fil-*helmet* ta` Jody Borg ghandu jigi skartat.

Kif inghad, il-konvenut George Serracino m`ghandux jitqies responsabbli ghall-incident in kwistjoni, pero`, l-atturi qed jitolbu li hu jigi kkundannat *in solidum* ghad-danni li jistghu jirrizultaw peress hu halla lill-konvenut Robert Galea isuq l-mutur tieghu meta dan ma kienx inxurjat biex isuq dak il-mutur. Bhala fatt, jirrizulta mill-provi li Robert Galea kellu licenzja biex isuq mutur, pero`, il-mutur in kwistjoni, dak bin-numru FAH 493, proprjeta` ta` George Serracino, kien inxurjat biss jekk ikun misjuq minn sidu George Serracino.  Il-*coverage* tal-insurance kienet tkopri lil dak il-mutur <u>biss</u> waqt li jkun qed jigi misjuq minn George Serracino.  Jidher li, qabel l-incident, dan George Serracino *"biegh"* il-mutur lil Robert Galea, pero`, ma hax hsieb jaqleb ir-registrazzjoni tal-mutur ghal fuq Galea, u lanqas ma ha hsieb jara li dak il-mutur ma jinstaqx minn Galea qabel ma jkun registrat fuq ismu u kopert b`assigurazzjoni.  Fil-fatt, meta sehh l-incident, il-mutur in kwistjoni kien ghadu registrat fuq George Serracino, u kellu *insurance coverage* ghal *"owner driven"* biss, b`mod , li hemm possibilita` li s-socjeta` assikuratrici ma tonorax id-danni li saritilha wara l-incident.

Dawn ic-cirkustanzi jinvolu lill-istess George Serracino f`responsabilita` legali. Dana ghalhiex, kif qalet din il-Qorti, fil-kawza <u>"Scerri vs Ciantar"</u>, deciza fit-3 ta` Ottubru, 2003, *"huwa pacifiku illi, in linea ta` massima generali, sid ta` vettura li tkun involuta f`incident meta misjuqa minn terzi ma jwiegibx ghad-danni talvolta kagjonati mis-sewwieq. Bhal kull principju generali iehor ir-regola ssofri eccezzjoni bhal per ezempju fejn jirrizulta li l-vettura misjuqa mit-terz ma tkunx assikurata u allura tinsorgi r-*

responsabilita` solidali anke ta` sid il-vettura ("Avv. Franz Refalo nomine – vs – Paul Caruana", Prim' Awla, Qorti Civili, 5 ta` Ottubru, 1995; "E. Micallef – vs – Simone Azzopardi", Prim`Awla, Qorti Civili , 7 ta` Ottubru, 1994)".

Hekk ukoll fil-kawza "Micallef et vs Busuttil et", deciza minn din il-Qorti fit-2 ta` Ottubru, 2002, il-Qorti zammet is-sid tal-vettura solidarjament responsabbli ghad-danni subiti mill-atturi billi l-istess sid ippermetta persuna ssuq il-vettura meta din il-persuna kienet taht l-eta` u minghajr licenzja, u dana billi kif qalet il-Qorti stess *"(is-sid) ippregudika l-pozizzjoni tat-terz vis a vis kwalunkwe talba ghad-danni rizultanti mill-istess incident".*

Fl-istess sens hija d-decizjoni moghtija minn din il-Qorti fl-24 ta` Gunju, 1955, fil-kawza fl-ismijiet "Schembri vs Davies et".

Il-Qorti tista` taghmel referenza ukoll ghad-decizjoni moghtija mit-Tribunal Ghal Talbiet Zghar fis-7 ta` Marzu, 2006, fil-kawza fl-ismijiet "Fenech vs Cutajar et", fejn ukoll sid il-vettura instab responsabbli in solidum mas-sewwieq, meta halla l-vettura f`idejn terzi, u ma accertax ruhu li l-istess terz *"kien debitament licenzjat u kapaci biex isuq il-vettura"*.

Sid ta` vettura ma jehlisx mir-responsabbilita` fil-konfront ta` dik il-vettura billi jbiegh l-istess lill-terza persuna, izda is-sid jibqa` mghobbi b`responsabilitajiet legali sakemm dik il-vettura tibqa` registrata fuq ismu. Sakemm dik tibqa` *"tieghu"*, hu jibqa` responsabbli ghall-istess vettura, u responsabbli aktar jekk jigri incident meta dik il-vettura tigi misjuqa minn persuna li m`ghandux licenzja u/jew mhux kopert b`assikurazzjoni.

Kwindi r-responsabilita` tieghu ghad-danni hija daqs u *in solidum* ma` Robert Galea li kienet il-persuna li effettivament ikkagunat id-danni.

Il-konvenut Serracino eccepixxa li fil-konfront tieghu, l-azjoni hi preskritta ghat-tenur tal-artikolu 2154 tal-Kodici Civili. Dan l-artikolu jipprovdi li l-preskrizzjoni ta` l-azzjoni

civili ghal hlas tal-hsarat ikkagunati b`reat, ghandhom jitharsu r-regoli li hemm fil-Kodici Kriminali, ghall-preskrizzjoni tal-azzjoni kriminali.

Biex jigi determinat jekk agir jikkostitwixxix reat jew le, mhux mehtieg li jkunu ittiehdu proceduri kriminali fil-kuntest ta` dak l-agir, u lanqas li l-kontro-parti tkun passibbli ghall-procedura kriminali. Jista` jkun li, minhabba diversi cirkostanzi, l-awtorita` kompetenti ma tkunx tista` tiehu proceduri kriminali *in konnessjoni* ma` dak l-agir, jew li l-proceduri ma jkunux jistghu jittiehdu kontra l-kontro-parti, pero`, l-agir xorta wahda jitqies reat, kopert, ghall-fini tal-preskrizzjoni, bl-artikolu 2154.

F`din il-kawza, George Serracino instab responsabbli in solidum ma` Robert Galea ghad-danni rizultanti fil-mewt involuntarju ta` Jody Borg. Ir-reat li wettaq dan George Serracino jaqa` taht il-Kap. 104 tal-Ligijiet ta` Malta (Ordinanza Dwar l-Assigurazzjoni ta` Vetturi tal-Mutur ghar-Riskji ta` Terzi Persuni), u l-artikolu 3(1) ta` din l-Ordinanza tqies reat kull minn ihalli lil persuna ohra tuza vettura bil-mutur fit-toroq meta ghall-uzu tal-vettura minn dik il-persuna l-ohra, ma tkunx issehh polza ta` sigurta` dwar ir-riskji ta` terzi persuni. Skond l-artikolu 3(2)(a) tal-istess ligi, f`kaz ta` l-ewwel reat, dik il-persuna tista` tehel piena ta` prigunerija ghal zmien ta` mhux izjed minn tliet xhur. Skond l-artikolu 3(3) tal-istess Ordinanza, giet stabbilita preskrizzjoni ta` (a) sitt xhur mid-data li fiha jkun sar ir-reat allegat; jew (b) ta` zmien li ma jiskorrix la tliet xhur mid-data li fiha l-prosekuzzjoni tkun giet taf li sar ir-reat u lanqas sena mid-data li fiha tkun sar ir-reat. Peress li l-incident sehh fit-3 ta` Mejju, 1997, u din il-kawza infethet erba` snin wara, jigifieri, fit-3 ta` Mejju, 2001, dan it-terminu preskrittiv, f`kull kaz, skada. Jibqa` l-fatt, pero`, li George Serracino instab responsabbli *in solidum* ghad-danni rizultanti fil-mewt ta` Jody Borg, u dan ifisser li, ghall-fini ta` dawn il-proceduri civili, hu ghandu jitqies komplici fir-reat ta` omicidju involontarju, li skond l-artikolu 225 tal-Kodici Kriminali, jaghti lok ghal piena ta` prigunerija ta` mhux aktar minn erba` snin. Din il-piena, skond l-artikolu 688(d) tal-istess Kodici Kriminali, tfisser li r-reat hu preskrivibbli b`gheluq hames snin. La darba din

il-kawza infethet entro t-terminu ta` hames snin preskritt, l-azjoni ma tistax titqies perenta.

Kwindi l-eccezzjoni ta` preskrizzjoni sollevata mill-konvenut George Serracino qed tigi michuda.

Dwar il-quantum tad-danni, jirrizulta li Jody Borg kellu 14-il sena meta sehh l-incident u kien ghadu jattendi l-iskola. F`kazijiet ta` minuri, u fil-kalkolu tal-multiplier, il-gurisprudenza tqies li ghandha tiskarta z-zmien mehtieg sakemm it-tifel jilhaq l-eta` li jkun jista` jahdem, jigifieri sa ma jaghlaq 16-il sena, pero`, f`kull kaz dan it-tifel kellu hajja twila quddiemu u potenzjalment kellu hajja lavorattiva ta` hames u erbghajn sena. Meta wiehed jikalkula l-multiplier, pero`, irid dejjem jiehu in konsiderazzjoni l-kontingenzi incerti tal-hajja futura (ara "Caruana vs Camilleri", deciza mill-Onorabbli Qorti ta` l-Appell fis-27 ta` Frar, 2004). Kif osserva tant tajjeb l-awtur Peter Cane fil-ktieb *"Atiyah's Accidents, Compensation and the law"* (6th Edit. 1999), f`pagna 122, il-multiplier hija:

"a figure somewhat less than the number of years for which the loss is likely to continue – that is, in a personal injury action, until the plaintiff's injuries cease to affect earnings or the plaintiff dies or retires. This figure is then reduced partly because of the 'contingencies' (i.e. that the plaintiff might not have lived or worked so long or might have lost earnings even if the accident had not occurred), and partly because the plaintiff is going to receive not an income but a capital sum which can be invested to produce an income. The multiplier is not the product of precise calculation, but of estimation in the light of the facts of the particular case and of other comparable cases".

Mehud in konsiderazzjoni, dawn il-kontingenzi, il-Qorti tqies li multiplier ta` 35 ikun ekwu u gust, mehud ili konsiderazzjoni wkoll l-fatt li, peress li l-vittma kien ghadu zghir, hu difficcli li wiehed ikollu stampa cara ta` l-istat ta` sahha tieghu.

Il-vittma ma kellux dhul li fuqu wiehed jista` jikalkola t-telf li garrab. Dan, pero`, ma jtellifx lil Qorti li tqis dhul ragjonevoli ghalih u li fuqu tahdem l-kalkolu tat-telf approssimattiv. Mir-rizultati tieghu tal-iskola, jidher li Jody kien student average, u jidher li kien qed juri proficenza f`suggetti li lanqas jehtiegu memorja u impenn mentali. Ovvjament, ma jistax jigi eskluz li Jody seta` sab xoghol jew negozju li jrendilu tajjeb, anke jekk ma jirrizultax li kien qed jersaq lejn xi professjoni. Din il-Qorti ma tkunx qed tikxef sigrieti jekk tghid li hawn persuni fin-negozju li jaghmlu aktar success finanzjarju mill-professjonist! Meta ikkunsidrat l-fatturi kollha tal-hajja, u l-*ispan of working life* tal-minuri, il-Qorti jidhrilha li ghandha tahdem fuq dhul average ta` Lm9,000 fis-sena.

F`din il-kawza, it-talba, ghad-danni qed issir mill-genituri u hu l-mejjet, li huma l-eredi tieghu *ex lege* la darba irrizulta li Jody miet guvni u bla testment. F`kazijiet, bhal dawn, hu mistenni li meta l-minuri kien jilhaq l-istat tieghu, hu jsir indipendenti mill-familja diretta tieghu, u li dawn ftit li xejn ikun dipendenti fuqu. Ghalhekk, peress li d-*degree of dependency* tal-werrieta huwa wiehed baxx, l-ammont ta` kumpens ghandu jigi ridott ghal terz. Hija gurisprudenza ukoll li, f`kazijiet kongruwi ghandu jsir tnaqqis iehor ta` 25% ghall-fini ta` konsum. (ara, bhala studju u raguni ghal dan it-tnaqqis, id-decizjoni moghtija mill-Onorabbli Qorti ta` l-Appell fit-28 ta` Novembru, 2003, fil-kawza fl-ismijiet “Turner vs Agius”).

Il-kumpens, ghalhekk, ghandu jigi kkalkulat b`dan il-mod:

Lm9,000 x 35 = Lm315,000.
Ridott ghal terz = Lm105,000
Tnaqqis ta` 25% = Lm78,750

Gie indikat ukoll, li f`kazijiet simili ghandu jsir tnaqqis minhabba *lump sum payment* li, f`dan il-kaz, peress li l-incident sehh fl-1997, ghandu jkun ta` 4%. B`hekk, il-kumpens dovut huwa ta` Lm75,600.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premessi, tiddisponi mill-kawza billi tilqa` t-talbiet tal-atturi, tiddikjara li l-konvenuti huma responsabbli in solidum ghall-incident li sehh fit-3

ta` Mejju, 1997, u li fih miet Jody Borg, u tikkundanna lill-konvenuti *in solidum* jhallsu lil atturi s-somma ta` Lm75,600 (hamsa u sebghin elf, u sitt mitt lira Maltin) in linea ta` danni, bl-imghax legali millum sal-pagament effettiv.

L-ispejjez tal-kawza jithallsu kollha mill-konvenuti *in solidum* bejniethom.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------